

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Moralia

Plutarchus

Francofurti, 1620

Compendium commentarii, quo ostenditur Stoicos quam poetas
absurdiora dicere

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1372)

Cur enim non culpetur fatum, quod taliavisa offerat nobis, quibus non repugnare aut obuiam ire, sed ecedere & obsequi, vituperationem mereatur? Deniq; in concertationib. aduersus Academicos maxime in hoc laborant & Chrysippus & Antipater vt ostendant nihil sine assensione agendum aut suscipiendum esse: figmenta eos, & inanes positiones tueri, qui volunt intestino oblato viso statim nos debere ad rem agendam incitari, non concedere interim aut assentiri. Rursum Chrysippus ait deum fallacia visa submittere, itemq; sapientem, non vt requirant a nobis concessionem aut assensum, sed tantum vt ad agendum nos conferamus. nos autem quia vitiosi sumus, ob imbecillitatem assentiri huiusmodi visis. Non est difficile deprehensu, quam haec ab iis perturbate, quam aduersus ipsos repugnanter dicantur. Qui enim non opus habet assentientibus, sed duntaxat agētib. ea, quorum visa submittit eis, nimirum siue deus hic est, siue sapiens, nouit ad agendum sufficere visa, iisq; abripi consensum. Proinde si nouit incitationem ad agendum absque assensione non effici a viso, & tamen fallentia veritatis specie visa offert: vltro in causa est, vt impingamus, & assentiendo iis quae comprehendere non possint, erremus.

A *ὅτι οἶδα γὰρ ὅτι πᾶσι ἀεὶ γνησίως ἔστι, βραχὺ τὰς ποιοῦσα φαντασίας, αἷς δὲ μὴ μάχεσθαι, μηδὲ ἀντιβαίνειν, ἀλλ' ἐπεσθαι καὶ εἰκεῖν ἐγκλητοῦ ἔστι καὶ μὴ ἐν γένεσι πρὸς τοὺς Ἀκαδημαίους ἀγῶνι ὁ πλείστος αὐτῶν τε Χρυσίππῳ καὶ Ἀντιπάτρῳ πόνοσ γένηε πρὸ τῶ μήτε πρῶτῶν μήτε ὀρμῶν ἀσυγκαταθέτως, ἀλλὰ πλάσματα λέγει, καὶ κενὰ ὑποθέσεις, τὰς ἀξιοῦν τὰς οἰκείας φαντασίας ἡμετέρας, ἀλλ' οὐκ ὀρμῶν, μὴ εἰς αἴτιας, μηδὲ συγκαταθετέροις. αὐτῶν δὲ φησι Χρυσίππος καὶ τὸν θεὸν ψευδῆς ἐμποιεῖν φαντασίας καὶ τὸ σοφόν, οὐ συγκαταθετέρων, οὐδ' εἰκόντων δεομένων ἡμῶν, ἀλλὰ πρῶτῶν μόνον, καὶ ὀρμῶν ὅτι τὸ φαινόμενον ἡμᾶς ὁ Φαυλοῦσ ὄντας, ἐπ' ἀσθενείας συγκαταθέσθαι τῶ πιαύταις φαντασίαις. ἢ ὅτι τούτων τῶ λόγων ἄρα καὶ ἀφορῶν πρὸς αὐτοὺς, οὐ πρὸν δὲ θεώρητο ἔστιν. ὁ γὰρ οὐ δεομένος συγκαταθετέρων, ἀλλὰ πρῶτῶν μόνον, οἷσ ἐν δίδωσι τὰς φαντασίας, εἴτε θεός, εἴτε σοφός, οἶδεν ὅτι πρὸς ὁ πρῶτῶν δὲ πρῶτον αἰ φαντασίαι, καὶ παρέλκεσιν αἰ συγκαταθέσεις, ὡς εἴ γε γινώσκων ὅτι πρῶτῶν ἐπιπέτῃ ἐπιπέτῃ φαντασία διχα συγκαταθέσεως, ψευδῆς ἐνεργάετα καὶ πιθανὰς φαντασίας, ἐκὼν αἰπός ἔστιν τῶ πρὸς πᾶσι πᾶσι καὶ ἀμάρτανειν ἀκαταλήτοις συγκαταθετέροις.*

COMPENDIUM COMMENTARII, quo ostenditur Stoicos quam poetas absurdiora dicere.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΟΥ ΟΤΙ ὁ ἀδδοξότερος οἱ Στωϊκοὶ τῶ ποιητῶ λέγουσιν.

REPREHENSVS fuit Pindarus, quod Cæneum parum probabiliter finxisset ferro inuiolabilem, & corpore quod lædi non posset, terram subiifse nullo accepto vulnere, cum *Recto pede scidisset solum.*

PΙΝΔΑΡΟΥ Καμθὺς διήνηαν ὑπεῖχεν, ἀπιθανῶ ἀρρηκτοσ σιδῆρω καὶ ἀπαθὺς τὸ σῶμα πλασόμενος, εἴτα καταδύσ ἀτρωτοσ ὑπο γλῶσχισας ἔρθῶ ποδιγᾶν. ὁ δὲ Στωϊκὸσ Λαπίθῆσ ὡσπρ' εἰς ἀδαμάντινῆσ ὕλησ ὑπεῖ ἀυτῶ τῆσ ἀπαθείασ κεχαλκευόμενος, ὅκ ἀτρωτοσ ἔστιν, ὅσδ' αἰσοσ, ὅσδ' ἀναλγῆσ, ἀφοβοσ δὲ μῆρει καὶ ἀλυποσ καὶ ἀπήτητοσ, καὶ ἀβίατοσ, λιτρωσκέμενοσ, ἀλγῶν, ἐρεβλούμενοσ ἐν κατασκαφῆσ πατερίδῆσ, ἐν πάθεισ ποιούτοισ. καὶ ὁ μὲν Πινδάρου Καμθὺσ βαλλόμενοσ οὐ λιτρώσκεται. ὁ δὲ τῶ Στωϊκῶν σοφὸσ ἐγκλειόμενοσ οὐ κωλύεται, καὶ κατακρημηζόμενοσ ὅκ ἀναγκάζεται, καὶ ἐρεβλούμενοσ οὐ βασανίζεται καὶ πυρούμενοσ ἐβλάπεται, καὶ πίπλων ἐπ' παλαίειν, ἀνητήτοσ ἔστι, καὶ πρῶτερος ἔμενοσ ἀπολιόρκετοσ, καὶ κωλούμενοσ ὑπεῖ τῶ πολέμιων ἀνάλωτοσ ἔστι τῶ πλοίων ἀφ' ἡφῶν φέρων, οἷσ ἐπιγέγραπται μὲν διπλοια, καὶ πρῶτοια σῶσασ, καὶ θεσπεία, ἡμαίεται δὲ καὶ σιωτεῖεται καὶ αἰσάτρεπέεται. Ὁ Εὐειπίδου Ἰόλαοσ εἰς ἀδρανοῖσ καὶ παρήλικησ διχῆ πῆ νέοσ κῆισχυροσ ἔπι πῶ μάχῃσ ἀφῶ γένηεν. ὁ δὲ τῶ Στωϊκῶν σοφὸσ, ἄρεσ μὲν ἔχῆτοσ ἀμα καὶ χέκῆτοσ, τῆμερον ἀφῶ μεταβέβληκεν εἰς ἀρετῆσ, καὶ γένηεν ἐκρύασοδ καὶ ὠχεροδ, καὶ (κατ' Αἰσχύλῶν) εἰσ σφουαλγῆσ καὶ ὀδυροσασσῆσ λυγροδ γέροντοσ, ἀσπερῆσ, θεοειδῆσ, καλλιμορφοσ. καὶ τῶ Ὀδυσσεῶσ ἢ Ἀθῆνῶ πῶ

At Stoicorum iste Lapitha ex adamantina vacuitatis omnium perpeffionum conflatus materia, non vulnere duntaxat morborum, dolorumque fingitur expers, sed & metu & inesticia carere, insuperabilis manere, nullis cedere virib; tum quidem, quando vulneratur, dolores patitur, torquetur, atq; adeo etiam in patrie excidio aliisq; id genus summis calamitatibus. Ac Pindati quidē Cæneus duntaxat ictus nullo cum vulnere excipit. Stoicorum sapiens inclusus non prohibetur, precipitatus non patitur vim, in tormentis non cruciatur, si vratur nō læditur, deiectus in palæstra tamen inuictus manet, munitionibus circumuentus non obsidetur, si vendatur ab hostibus, capi nequit. adeoque similis est earum nauium, quibus cum inscribatur prosper cursus, prouidentia seruans, commodum ministerium, ex interim tempestatibus iactantur, colliduntur, euertuntur. Euripideus Iolaus ex imbecilli & decrepito vori cuiusdam vi subito inuenis & ad pugnam validus redigitur. At Stoicorum sapiens heri erat infensissimus ac pessimus, hodie subito mutatus est in virū bonum: atque ex rugoso, pallido, & (vt ait Aeschylus) *Languente lumbos, conuulso doloribus Silicernio misell) ----- decorus, dei similis, forma eximia. Sane Vlyssi Minerua*

At Stoicorum iste Lapitha ex adamantina vacuitatis omnium perpeffionum conflatus materia, non vulnere duntaxat morborum, dolorumque fingitur expers, sed & metu & inesticia carere, insuperabilis manere, nullis cedere virib; tum quidem, quando vulneratur, dolores patitur, torquetur, atq; adeo etiam in patrie excidio aliisq; id genus summis calamitatibus. Ac Pindati quidē Cæneus duntaxat ictus nullo cum vulnere excipit. Stoicorum sapiens inclusus non prohibetur, precipitatus non patitur vim, in tormentis non cruciatur, si vratur nō læditur, deiectus in palæstra tamen inuictus manet, munitionibus circumuentus non obsidetur, si vendatur ab hostibus, capi nequit. adeoque similis est earum nauium, quibus cum inscribatur prosper cursus, prouidentia seruans, commodum ministerium, ex interim tempestatibus iactantur, colliduntur, euertuntur. Euripideus Iolaus ex imbecilli & decrepito vori cuiusdam vi subito inuenis & ad pugnam validus redigitur. At Stoicorum sapiens heri erat infensissimus ac pessimus, hodie subito mutatus est in virū bonum: atque ex rugoso, pallido, & (vt ait Aeschylus) *Languente lumbos, conuulso doloribus Silicernio misell) ----- decorus, dei similis, forma eximia. Sane Vlyssi Minerua*

ρυσότητα και φαλακρότητα και άμορφία αφήρηκεν, όπως φαίνεται και λός ο τούτων σφός, ούκ απολείποντος το σώμα τῆ γήρωσ, δὴ αὐτὴ πρῶσεπιφύειτος και πρῶσεπιφύσαντος, μιλίων κυρτός, αὐ οὕτω τύχη κωδός, ἐπερὶ φθαλμός, οὐτε αἰσχροός, οἷτε δὴ μορφος, ἔτε και πρῶσεπὶ σῶπός ἔστιν. ὁ γὰρ Στωϊκος ἔραος, ὡς πρὶ οὐ και φασὶ λέγονται ὁ μὲν μύρον Στωϊκοῦ πειν, τὰ δὲ δυσώδη δὴ κειν, ἔτως τοῖς ἀσχίσις ἢ ἀμορφοτάτοις ὁμιλῶ, ὅταν εἰς ἄμορφία και κέλλος ὑπὸ σοφίας μεταβάλλωσιν, ἀποτρέπεται. Ὁ πρῶτος τοῖς Στωϊκοῖς κακίος (αὐ οὕτω τύχη) πρῶσι, δέλης ἀρίστος και καταδαρθῶ ἐμπληκτός, και ἀμαθής, και ἀδίκος, και ἀφάλατος, και ναὶ μά Δία δούλος, και πένης και ἀπορος, αὐτῆμερὸν αἰσάται και βασιλῆς και πλούσιος και ὄλβιος γερωνός, σῶφρων τε και δίκαιος και βέβαιος και ἀδύξος. οὐ γήρεια φύσας, οὐδὲ ἤβη ἐν σώματι νέφ και ἀπαλῶ, δὴ εἰς ἀδενεί και ἀπαλῆ ψυχή και ἀάνδρα και ἀβεβαίω, νοῦν τέλειον, ἀκρον φροῖσιν, ἰσόθεον ἀφάλατον, ἀδύξασον ἔπισημίω, και ἀμετάπλωτο, ἔξιν ἐσχικῶς, ὅθεν ἐνδύσις πρῶσεπὶ αὐτῆς μοχθελίας δὴ εἰς ἀφίης, ὀλίγου δέω εἰπείν, ἦρος πῆ δὴ δάμψ. ἢ θεός, ἐκ θεοῦ τῆ κακίτου γήρμυρος. ἐκ τῆς Σπῆς γὰρ λαβόντα τὴν δρετιῶ, ἔστιν εἰπείν, Εὐξαι εἶπ βούλει, πῶτα σοι γήρσεται. πλούτον φέρει, βασιλείαν ἔχθ, τύχην δίδωσιν, ἀπότμους ποιεῖ, και ἀπρῶσε δειῖς και αὐτάρχεις, μίαν εἰκοθε. δραχμὴν οὐκ ἔχθ. ὁ μὲν γὰρ ποιηκός μύθος τὸ κατὰ λόγον φυλακῶν, οὐδαμῶς πρῶσελείπει τὸν Ἡρακλῆα τῆ ἀγαθῶν δειμύρον, δὴ ὡς πρὶ ἐκ πηγῆς ἐπιρρεῖ αὐτῆ και τοῖς στωϊκοῖν. ὁ δὲ τὴν Στωϊκὴν λαβὼν Ἀμάθειαν, πλούσιος μὲν γήρνεν, ἐραυίεται δὲ ἔρφίω παρ ἑτέρων και βασιλῆς μὲν ἔστι, μισθὸν δὲ ἀναλύει συλλογισμοῖς και πῶτα μὲν ἔχει μόνος, εἰοίκιον δὲ τελεῖ και ἀλφίτα ὠνεῖται, πολλάκις δὴ μειζῶ μύρος, ἢ μετατῆ πρῶσι τῆ δὲ ἐχόντων και ὁ μὲν Ἰθακῆσιων βασιλῆς πρῶσεπὶ τῆ λαίτῶν ὡς ἔστι βουλόμυρος, και ποιεῖν ἑαυτὸν ὡς μάλιστα πῶχω ἢ λαλίω ἐναλίγκιον. ὁ δὲ ἐκ τῆς Σπῆς βοῶν μέγα και κεκαργῶς, Ἐ γὰρ μόνος εἰμὲ βασιλῆς, ἐγὼ μόνος εἰμὲ πλούσιος, ὅραται πολλάκις ἐπὶ ἀλλοτρίαις γήρως λέγων, Δὸς χλαῖνας ἰππῶνα κτῆ κάρτα γὰρ ριγῶ και βαμβάκῶ.

A rugas, caluiciē & scditatē adimit, vt pulcer videatur. Istorū sapiens nō reliquente corpus senio, sed grauius etiā vrgēte, molestiamq; alia molestia cumulante, curuus (si ita res tulerit) edentulus, vno oculo captus dū manet, neq; turpis tamē est, neq; scdo ad spectu. Amor n. Stoicus, instar scarabeorum, (qui perhibetur vngueto suauiter fragrante omisso, male olentia sectari) cū turpissimis & scdis simis versans, hos auersari, vbi sapiētia eos formosos reddidit, docet. de Stoicorum sententia is qui mane fuit deterrimus, sub vesperā optimus est: & qui somno se dedit stolidus, ineptus, iniustus, luxuriosus, imo seruus, pauper, inops: ea ipse die surgit, rex, diues, beatusq; factus, pretereaq; tēperans, iustus, cōstans, opinio nū vt quisquam maxime vacuus. nō ille barba aut pubertate nata in adolefcēte & tenero corpore: sed in imbecilla teneraq; anima, adde effeminata & incōstante, adeptus mentē perfectam, extreme probam prudentiam, affectio nem diuinā æqualē, scientiam ab omni opinione purgatam, habitumq; qui labefactari nullo queat modo. non quod pristinē aliquid decesserit prauitati, sed repente heros (vt sic dicā) aliquis, genius, aut deus ē bestia factus pessima. Licet enim sumentī ē Stoicorum schola virtutem dicere,

Optato quod vis, assequeris omnia.
 virtus iis diuitias cōfert, regnum parat, fortunam conciliat, felices facit, nullius rei indigentes, totos ex se aptos, etiam si ne denarius quidē sit in patrimonio. Etenim poetice fabulæ rationi quod est consentaneum perpetuo retinētes, nusquam Herculem inducunt immunē necessitatum, sed ei ac familiaribus quasi ē fōte quodam semper aliquid earum affundunt. At qui Stoicorum nactus est Amaltheam, is diues factus est, tametsi alimenta ab aliis emendicet: rex est, vt interim mercede cōductus syllogismos soluat: omnia solus habet, quāquam & conductis precio habitat in ædibus, & farinam emat sæpe sumta mutuo pecunia, aut ab inopibus mendicando exigit. Mendicat quidem Ithacensium rex, vt quis sit latere possit, ideoque se ipsum facit quam maxime
Mendico similem misero.
 At Stoica qui est à secta, alta contentaq; voce proclamans, Ego solus sum rex, ego solus sū diues, se penumero conspicitur apud alienas fores dicens
Da pallium Hipponacti, nam rigeo gelu,
Tremorque membra quassat ---

Π Λ Ο Υ Τ Α Ρ Χ Ο Υ
 πρὸ τῶν κριτῶν ἐνομιῶν πρῶς τοῖς Στωϊκοῖς.

ΑΟΙ μὲν εἰχῶς, ὡ Διαδούμυρε, μὴ πῶν μέλειν εἴ τι δοκεῖτε πρῶσι τῶν κριτῶν φιλοσοφῆν ἐνομίας. ὁμολογεῖσθί γε και τῶν αἰσθησῶν πρῶσεφρονεῖν, ἀφ ὧν σχεδὸν αἰ πλείεσσι γεγονασιν ἐνομίας, τίω τε πρῶσι τῶ φαινόμυρα πῆσιν ἔδραν ἔχουσαι και ἀσφάλεια. ἐμὲ δὲ πολλῆς (ὡς γε ἐμυτῶ φαινόμυ)

P L V T A R C H I
 de communibus noticiis aduersus Stoicos, Liber.

ΑMPTIAS. Te quidē, Diadumene, apparet non admodum curare, si quis vos philosophari contra communes noticias dicat: cum fatearis te sensus etiam contemnere, à quibus ferre plerūque noticiæ oriuntur, fundamentumque eorum quæ videntur fidem habent, cui innitantur. Me autem magnæ (vt mihi videtur)